

**UNIVERSITY
OF TURKU**

This is a self-archived – parallel-published version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details. When using please cite the original.

AUTHOR Aerila Juli-Anna, Heinonen Pilvi, Kivimäki Riia, Pietilä Penni, Routarinne Sara, Suomalainen Roosa

TITLE Lapsi tarvitsee lukemista myös lomalla

YEAR 2023

VERSION Publisher's pdf

CITATION Aerila Juli-Anna, Heinonen Pilvi, Kivimäki Riia, Pietilä Penni, Routarinne Sara, Suomalainen Roosa (2023). Lapsi tarvitsee lukemista myös lomalla. *Turun Sanomat* 27.6.2023, s. 2. <https://www.ts.fi/puheenvuorot/6034221>

Lapsi tarvitsee lukemista myös lomalla

[RIITTA SALMI](#)

[Vapaa-ajan lukeminen on kuin mikä tahansa harrastus, joka vaatii toisinaan myös aikuisten kannustusta sekä tukea, todetaan kirjoituksessa.](#)

Kesä on koululaisille levon ja rentoutumisen aikaa. Moni koululainen unohtaa koulun lomalla ja keskittyy asioihin, joista erityisesti nauttii ja jotka lataavat akkuja seuraavaa kouluvuotta varten. Vaikka varsinaisesta kouluohjelmasta vapaa loma on tärkeää, monenlaisten perustaitojen harjoittelu ja ylläpitäminen voivat liittyä luontevasti lomaohjelmaan.

Turun Sanomat

26.06. 12:05

PUHEENVUORO

Lukeminen on taito, jonka eri osa-alueita, kuten teknistä lukemista, lukusujuvuutta ja luetunymmärtämistä, kannattaa säännöllisesti harjoitella, jotta lukutaidon kehittyminen ei pysähdy tai jo saavutetut taidot unohdu. Jokainen kerta, kun lapsi lukee tai kuuntelee luettua, on lukemisen taidon harjoittelua. Mitä enemmän luetaan, sitä paremmaksi lukutaito kehittyy.

Useat kansainväliset lukutaidon mittausten tulokset osoittavat kasvavia eroja lasten lukutaitojen välillä. Kesäaika voi olla yksi selittävä tekijä erojen kasvuun, sillä osa lapsista jatkaa lukutaidon treenaamista koko kesäloman ajan ja osa jättää harjoittelemisen ehkä kokonaan.

Lukeminen voi unohtua, koska lukemiselle ei ole aikaa, kivaa luettavaa ei löydy tai lukeminen ei tunnu mukavalta, sillä taito ei ole sujuva tai pitää esimerkiksi olla yksin. Vain harvoissa kouluissa annetaan loma-ajaksi lukemiseen liittyviä tehtäviä. Näin kaikki lapset tarvitsevat lukemisen harjoittelussa huoltajien ja muun lähipiirin apua. Vapaa-ajan lukeminen onkin kuin mikä tahansa harrastus, joka vaatii toisinaan myös aikuisten kannustusta sekä tukea.

Lapsen lukemisen harjoittelun tukeminen voi tapahtua monin tavoin, ja tärkeintä on löytää lapselle sopivaa luettavaa sekä aikaa lukemiselle. Usein yhdessä tekeminen aikuisen kanssa on lapsista mukavaa: monilla paikkakunnilla on hienoja kirjastoja tutustuttavaksi, luettavaa kirjallisuutta voi ottaa mukaan rannalle, mökille tai retkille – ja yhdessä voi lukea melkein mitä vain.

Läheisten vaivannäkö ja kiinnostus lapsen lukemista kohtaan tekevät lukemisesta merkityksellistä ja rakentavat yhteistä lukemisen kulttuuria. Aikuisen ei tarvitse olla lukemisen asiantuntija eikä kaiken tarvitse heti onnistua. Monesti läheisten sisäpiiritiedot lapsen kiinnostuksen kohteista sekä ajanviettotavoista riittävät, sillä esimerkiksi kirjastojen henkilökunta tai kirjastojen verkkosivujen hakupalvelut voivat auttaa löytämään niiden pohjalta sopivaa luettavaa.

Ei ole oikeaa tapaa tai aikaa lukea, mutta tavoitteena voisi olla päivittäinen lukeminen. Joillekin perheille päivittäinen lukuhetki toteutuu parhaiten niin, että aikuinen pyytää lasta lukemaan päivän uutisia automatkalla ääneen tai vanhempi lapsista ottaa lomalla vastuuta pienempien iltasaduista, jolloin iltasatuhetkessä kehittyvät sekä vanhemman että nuoremman lapsen lukutaidot. Lisäksi lapset ovat luontevasti lähekkäin ja rakentavat tunnesidettä toisiinsa. Iltasatuhetken kaltainen rutiini voi auttaa lukemisen säännöllistä toteuttamista ja lisätä positiivisia lukukokemuksia.

Joidenkin lasten kohdalla lukemiseen sitoutuminen voi vaatia pieniä palkkioita tai esimerkiksi kännykän käytön rajoittamista. Myös aikuinen voi joutua astumaan omaan mukavuusalueensa ulkopuolelle ja varaamaan omaa vapaa-aikaansa lukemiselle. Joidenkin lasten voi olla vaikea ymmärtää lukemisen tärkeyttä, jos lähipiiri ei lue.

Jo pienikin määrä lukemista päivittäin on hyvä asia. Jos arki on kovasti kiireistä eikä lukuaikaa tahdo löytyä, äänikirjat voivat olla hyvä vaihtoehto.

Äänikirjojen kuunteluun löytyy sekä ilmaisia että maksullisia vaihtoehtoja. Niiden kuuntelu kehittää lähes kaikkia lukemisen osataitoja, lukuun ottamatta teknistä lukutaitoa ja lukusujuvuutta. Mikään ei toisaalta estä kokonaisen lukuhetken rakentamista myös äänikirjan ympärille: äänikirjaa voi kuunnella yhdessä, lapsen kuuntelua voi aktivoida ja äänikirjaa kuunnellessa voi katsoa kirjojen kuvituksia.

PIRLS (2021)-tutkimuksessa tärkeintä lapsen lukutaidon näkökulmasta olivat lapsen lukijaminäkuva ja positiiviset kokemukset eli tärkeämpää kuin esimerkiksi lapsen kokemus lukemisen harrastamisesta on se, että lukemisen hetket ovat lapselle mieluisia ja lapsi kokee onnistuvansa.

Aikuisen tehtävä onkin seurata tai tukea lapsen lukemista ja luettavan valintaa, mutta varsinkin kesäaikaan lapsella on hyvä tilaisuus kokeilla, millaiset tekstit juuri häntä itseään kiinnostavat ja viihdyttävät. Kesälukeminen ei ole läksy, luettua ei tarvitse kontrolloida eikä siihen tarvitse asettaa vaatimuksia: välillä voi vain selailla aikakauslehtiä, kiinnostamattoman tekstin voi jättää kesken tai samaa kirjaa voi lukea useampaan kertaan. Kesälukeminen on viipyilyä tekstien äärellä viihtyen ja rentoutuen.

Kirjalahjat ovat hyvä tapa tuoda kirjoja lapsen saataville, sillä lahjakirjat usein varmasti luetaan. Lapset myös kokevat tärkeäksi aikuisen kirjaan liittämän ajatuksen lapsesta: tämä kirja on tarkoitettu minulle. Kirjan voi yhtä hyvin lahjoittaa uutena kuin käytettynäkin.

Kun lähdet valitsemaan kirjalahjaa, mieti huolellisesti tuntemaasi lasta. Keskustele hänen kanssaan siitä, mitä hän saattaisi kaivata juuri nyt: arjen asioiden unohtamista, tukea oman urheiluharrastuksen jatkamiseen, ystävyysuhteiden pohtimista, keinoja oman kasvun ymmärtämiseen vai aivan toisenlaisiin elinpiireihin ja maailmoihin tutustumista. Kaikista näistä, ja tuhansista muista, asioista on kirjoitettu kirjoja.

Lähipiiri tuntee lapsen ja tietää hänen parhaansa. Lahjakirjan voi myös etsiä yhdessä lapsen luettavaksi tai sen hankkimisesta voi kehittää leikin, jossa lahjakirjaa etsitään vuorotellen kullekin lähipiiriin kuuluvalla.

Lapsen lukemisesta huolehtiminen voi yllättää myönteisesti aikuiset, sillä samalla tutustuu ja rakentaa suhdetta lapseen. Aikuisen ei kuitenkaan tarvitse olla kokenut lukuharrastaja tai kirjallisuudentuntija rohkaistakseen lasta lukemaan kesällä. Lomaluettavaan tutustuminen voi olla yhteistä tekemistä ja seikkailua, joka tempaa mukaansa niin lapsen kuin aikuisenkin.

Kirjoittajat: Juli-Anna Aerila, Pilvi Heinonen, Riia Kivimäki, Penni Pietilä, Sara Routarinne ja Roosa Suomalainen Turun yliopiston opettajankoulutuslaitokselta.

-
- [Puheenvuoro](#)